

Gaál Lajos, a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetettje

Dr. Gaál Lajos geológus-barlangkutatónak, a *Gömörország* című folyóirat szerkesztőbizottsági tagjának, a magyar-szlovák természetvédelmi kapcsolatok kialakítása, ápolása érdekében végzett több évtizedes munkásságáért, különös tekintettel a barlangok védelme, bemutatása, népszerűsítése és tudományos kutatása terén elért eredményeiért, Sólyom László köztársasági elnök 2010. március 15-e alkalmával a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetését adományozta.

Gaál Lajos 1953. augusztus 10-én született Rimaszombatban, szlovákiai magyar családban. Ugyanitt végezte az általános iskolát és a gimnáziumot. 1973-ban vették fel a pozsonyi *Komenský Egyetem Természettudományi Karára*, ahol 1978-ban végzett általános geológia szakon. Az egyetemi doktorátust (RNDr), az egyéves kötelező katonai szolgálat után szerezte meg, majd 4 évig a pozsonyi *Dionýz Štúr Földtani Intézet* munkatársa volt, ahol főleg a gömöri triász földtani térképezésén és mikropaleontológiai vizsgálatán dolgozott. Ezután másfél évig a jolsvai magnezittelep földtani kutatását irányította.

Természetvédelmi tevékenysége 1985-ben kezdődött, amikor a *Kerületi Múemlék és Természetvédelmi Intézet* losonci kirendeltségéhez került, ahol 6 évet töltött. Ekkor vette fel a kapcsolatot a *Bükk Nemzeti Park Nógrádi Irodájának* munkatársaival, amely azóta hivatalossá vált és máig gyümölcsöző. Ezután az 1989-ben megalakult *Cseres-hegység Tájvédelmi Körzet* munkatársa lett, a magyarországi kapcsolatot pedig már az ugyanebben az évben megalakult *Karancs-Medves Tájvédelmi Körzet* mun-

katársaival fejlesztették tovább. 1995-ig főleg Gömör és Nógrád természeti értékeinek kezelésén, szakmai véleményezésén, új természetvédelmi területek létesítésén, tanösvények létrehozásán dolgozott. Az ő tervei alapján valósult meg a *Derencsényi*, a *Füleki* és a *Somoskői Tanösvény*.

1995-től, amikor a természet védelméről szóló törvény minden barlangot védelem alá helyezett, a szlovákiai barlangok védelmét irányította. A barlangok 2002-ben a lip-tószentmiklósi székhelyű *Szlovákiai Barlangok Igazgatósága* hatáskörébe kerültek, ezért munkáját ott folytatta, ahol jelenleg is a *Barlangkezelési Osztály* vezetőjeként dolgozik.

2008-ban *Geodinamikai folyamatok hatása a barlangok fejlődésére a Szlovák-karszton* című munkáját megvédve PhD. tudományos fokozatot szerzett. Dolgozata könyv alakban 2009-ben jelent meg.

A barlangokkal édesapja, Gaál József (a háború előtt Rimaszombatban üzletvezető kereskedő) hatására kezdett el foglalkozni három évvel idősebb bátyjával, „Dodival” együtt. Édesapjuk sokat mesélt nekik a cserkészek életéről, valamint a Beretke mellett található Felső-Masai-barlangról. Az 1970-es évek elején meg is látogatták a barlangot, amely aztán egy életre szóló kötődést eredményezett. Hatására a Derencsényi-karszt barlangjaival is foglalkozni kezdtek. 1972-ben bátyja irányításával, 5-6 fő részvételével barlangkutató csoportot alakítottak, és a Gombaszögön megrendezett *Barlangkutató Hét* alkalmával csatlakoztak a *Szlovák Szpeleológiai Társulathoz*.

Gaál Lajos nevéhez bár több barlang vagy barlangszakasz feltárása fűződik (Podbanistye-barlang 1972; Kopaszhegyi-barlang 1976; Ispánmezei-barlang 1978), tevékenysége főként a barlangok tudományos kutatása területén teljesedett ki. Az 1980-as évek végén figyelme a nem karsztos eredetű barlangok felé fordult. Sokat tett azért, hogy Szlovákiában ma ezek a természeti képződmények is védelem alatt állnak, jelentőségüket elismerik. Többek között feltárta a Pogányváron (Cseres-hegység) nyíló, 182 m hosszú Oszlopos-barlangot (1995), amely nevét a bazalt oszlopos megjelenéséről nyerte, valamint feldolgozta a Korponai-hegység és a Polyána nemkarsztos barlangjait, de vizsgálta a Selmecei-hegység vulkánrobbanásos barlangjait is. Szlovákiában elsőként foglalkozott a falenyomat üregekkel, melyekből ma már 15 ismert. 1976-ban részt vett az olaszországi Monte Canin, 1981-ben pedig a spanyolországi Sima GESM barlangkutató expedíciókban.

Aktívan részt vesz a *Nemzetközi Barlangtani Unió Pseudokarsztos Szakbizottságának* munkájában, melynek titkári funkcióját 2004 óta tölti be. Abban az évben főszerzője volt a Meleghegyen megrendezett, nagy sikerű *VIII. Nemzetközi Pseudokarsztos Szimpóziumnak*. Rendszeres résztvevője, előadója a hazai és a külföldi tudományos konferenciáknak. Számtalan országban járt – Japántól Szardíniáig –, ahol szakmai ismereteit bővítette. Kutatási eredményeit, megfigyeléseit, ismereteit rendszere-

A kitüntetett (a kép bal szélén), Szabó Imre miniszter, Dénes György és Kordos László társaságában • Dénesné Lustig Valéria felvétele

sen publikálja, több mint 300 szakmai vagy tudományos ismeretterjesztő dolgozat szerzője.

Kapcsolata a magyarországi barlangkutatókkal az 1970-es évek közepén kezdődött, amikor részt vett a Mészáros Károly vezette bükki víznyelőkutatásokban. A természetvédelem keretében töltött évek alatt az együttműködés folyamatos erősödés mellett hivatalossá vált, és szakmai tudása, tapasztalata valamint nyelvtudása révén a magyar-szlovák természetvédelmi kapcsolatok megkerülhetetlen tényezőjévé, közismert és közkedvelt szereplőjévé vált.

Két évtizede vesz részt a *Bükk Nemzeti Park* és az *Aggteleki Nemzeti Park* kétoldalú terveinek, valamint nemzetközi pályázatainak kidolgozásában és lebonyolításában. Állandó tagja a *Magyar-Szlovák Környezet- és Természetvédelmi Együttműködési Vegyes Bizottság Természet- és Tájvédelmi Munkacsoportjának*, ahol elsősorban a határon átnyúló területek barlangjai kezelési terveinek összehangolása, közös karsztkutatási projektek kidolgozása, népszerűsítő kiadványok, kiállítások és filmek létrehozása fűződik a nevéhez.

Vezető szerepet játszott a Baradla-Domica ramsari területté nyilvánítási eljárásban, a Baradla-Domica vízgyűjtő területének kijelölésében, a kapcsolódó korlátozások meghatározásában, a Milada- és Vass Imre-barlang kapcsolatrendszerének tisztázásában. Tevőlegesen hozzájárult ahhoz, hogy létrejött a *Nógrád-Novohrad Geopark*, ami 2010-ben először az Európai, majd a Világ Geopark hálózathoz csatlakozott.

A *Gömör-Kishonti Múzeum Egyesületnek* egyik alapító tagja, a *Gömörország* című folyóiratban állandó rovata a *Gömör természeti öröksége* címet viseli. A tiszta nyelvezettel, olvasmányosan megírt fejezetek nemcsak egy-egy térség földtani adottságaival, természeti értékeivel foglalkoznak, hanem érdekes tudománytörténeti információkkal szolgálnak, ismertetik a kapcsolódó történelmi eseményeket, bemutatják a néprajzi hagyományokat, az irodalmi, szépművészeti értékeket is. Az átdolgozott fejezetekből összeállított könyv a napokban jelent meg *Gömörország természeti öröksége* címen.

Gaal Lajos mindig vidám, másokat vidító, kiegyensúlyozott ember. Kedvenc, jó palócos „Átyá Úristen” szavajárása szállóige szlovákok és magyarok közt egyaránt. Életútja, munkássága, mindennapi magatartása példa arra, hogyan lehet valaki egyszerre jó szlovák és magyar is. Politikai megfontolásoktól függetlenül, következetesen képviseli szülőhazája érdekeit, a szlovák tudományt és természetvédelmet erősíti úgy, hogy magyar gyökereit nem tagadja, annak értékeit terjeszti. A magyar köztársasági elnök kitüntetéséhez gratulálva további jó munkát, kellemes együttműködést, Gömörország természeti értékeinek sikeres feltárásához és népszerűsítéséhez pedig sok erőt, egészséges éveket kívánunk neki. Legyen rá büszke mindkét nemzet!

Székelly Kinga – Salamon Gábor

Pósa-szobor Hódmezővásárhelyen

Személyes élményként őrzöm – magnószalagon – néhai **Tóth Balázné Csák Margit** néni hangját. Egy alkalommal egy nótát adott elő: *Tornaljai vásártéren Béla cigány húzza / Ki-kihajlik, meg behajlik, egy gyönyörű rózsza...* Megvallom, akkor még nem tudtam, hogy a nóta eredetije így kezdődik: „*Vásárhelyi sétatéren Béla cigány muzsikál, Hajlik ide, hajlik oda liliomszál, rózsaszál*”, szerzője pedig nem más, mint a szomszédos falu, Nemesradnót szülőtte, Pósa Lajos.

Vásárhely ez esetben Hódmezővásárhely, Béla cigány pedig **Czutor Béla** (1863–1909), a régi Vásárhely híres cigányprímása, aki *Az Óreg Sas* vendéglőben muzsikált 12 tagú bandája élén, s **Dankó Pista** (1858–1903) dalainak legavatottabb tolmácsolójaként tartják számon.

Lázár János köszönti a résztvevőket. Tőle balra: Kun Miklós Jenő Szilágyi Gergely felvétele

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata és sok más jóakarató ember jóvoltából 2010. április 16-án, Pósa Lajos születésének 160. évfordulóján a költőre és lapszerkesztőre emlékeztek. Az ünnepség a Városháza Dísztermében kezdődött. Köszöntőjében dr. **Lázár János** polgármester, országgyűlési képviselő rámutatott: Vásárhely már többször bizonyította, fontosak számára a gyermekek, a kicsik nevelése, amelynek újabb állomása, hogy a könyvtár gyermekrészele felveszi Pósa Lajos nevét. Az emlékkonferencia keretében előadások hangzottak el. A konferenciát **Simon Ferenc**, a *Bethlen Gábor Református Gimnázium* tanára vezette. Előadást tartott **Kun Miklós Jenő** (*Pósa Lajos a kisdiednevelés szolgálatában*), **Mikola Gyöngyi** (*Pósa Lajos pedagógiai időszerűsége*), **Kőházi-Kis Margit** (*Az olvasó kisgyermek – Pósa Lajos és Kosztolányi gyermek-képe*) és **Apró Ferenc** (*Pósa Lajos Móra Ferenc tollán*).

Az *Exner Leó Óvoda* kicsinyei Pósa-műveket adtak elő, **Pregitzer Fruzsina**, a *Nyíregyházi Mórész Zsigmond Színház* Jászai Mari-díjas művésze pedig **Bródy Sándor** *Egy parasztasszony meg a fia* című novelláját olvasta fel.

A Díszterem előcsarnokában **Gábor Emese** szobrászművész mese-illusztrációit tekinthették meg az érdeklődők.

Délután, 14 óra 30 perckor a *Himnusz* hangjaival kez-

Mács József avatóbeszédét tartja • Szilágyi Gergely felvétele

dődött meg Pósa Lajos mellszobrának az avató ünnepsége a *Németh László Városi Könyvtár* előtt. **Roth Előd**, a nyíregyházi *Vécsey Károly Általános Iskola* II. osztályos növendéke Pósa Lajos: *A magyar szó* című versét szavalta, majd *A szülőföld üdvözlete – Pósa Lajos gazdag hagyatéka* címen **Mács József** tartott avató beszédet. Összegezte Pósa Lajos pályáját, leszögezve: Pósa tudta, hogy amíg a bölcső felett az altatódal magyarul szól, addig nincs baj, mert az asszonyok megvívják harcukat a Felvidék többségének nevezett társadalmának Góliátjaival, és Pósa verseinek hatására sok gyermeket szlovák helyett magyar iskolába adnak.

Alexander Brody, azaz Bródy Sándor, Pósa egykori íróbarátjának, Bródy Sándornak egyenes ági leszármazottja, rövid hozzászólásában egyebek között a következőket mondotta: „*Szeretném azt, hogy a magyar nemzet olyan barátságban éljen, mindenki, itt, egymással,*

Alexander Brody (Bródy Sándor) Lázár János társaságában Szilágyi Gergely felvétele

mint ahogy annak idején Pósa Lajos asztaltársasága Jókai Mórral, Feszty Árpáddal, Gárdonyi Gézával, Bársony Istvánnal, Dankó Pistával, Rákosi Viktorral és sok olyan magyar íróval és művésszel, akik nagyon sokat tettek azért, hogy mi itt lehessünk. És Pósa Lajos vezette ezt az asztalt. És neki is köszönetet mondom. Ez

a reménységem a magyar nemzet számára.”

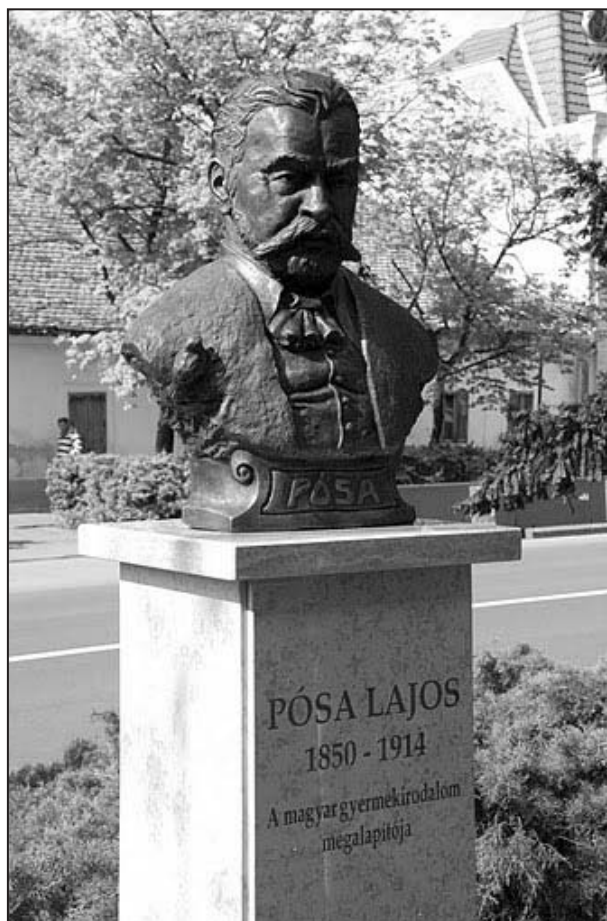
Elgondolkodtató kívánság – és megszívlelendő ajánlás!

A szobrot az adományozók, az alkotó és dr. Lázár János közösen leplezte le. Ezt követően a szobrot **Bán Csaba** református lelkész áldotta meg. Az adományozó okiratokat Kun Miklós Jenő Pósa-kutató, és a *Táltos Könyvkiadó* képviselőjében **Csirke András** szerkesztő adta át dr. Lázár Jánosnak. A szobor talapzatánál elhelyezték az emlékezés virágait a Nemesradnótról érkezett delegáció képviselői (külön autóbussz indult az önkormányzat szervezésében) és a család tagjai is. Az avatóünnepség a *Szózat* eléneklésével ért véget. Az ünnepség során közreműködött a *Péczeley Attila Alapfokú Művészetoktatási Intézmény* tanári kvartettje.

Az avatást követően a könyvtár előcsarnokában **Soós Csilla** igazgató és Kun Miklós Jenő mutatta be azt a kiállítást, amely betekintést enged Pósa Lajos munkásságába.

Zárszó helyett Lázár János polgármester MTI-nek adott nyilatkozatából idézünk: Az értékmegőrzés és az értéktartás egyaránt fontos feladata a közgyűlésnek, amikor a város oktatási rendszerét szervezi, vagy kulturális életét támogatja. Hódmezővásárhelyen óvodát neveztek el **Exner Leóról**, a hazai gyermeknevelés egyik legkiemelkedőbb alakjáról, a város gyermekkönyvtára pedig a magyar nyelvű gyermekirodalmat megteremtő Pósa Lajos nevével vette fel. *„Saját értékeinket kell megőriznünk, felfedeznünk és példaként állítanunk a jövő nemzedékei elé”* – hangsúlyozta a polgármester.

(B. Kovács István)

Pósa Lajos szobra Hódmezővásárhelyen. Gábor Emese alkotása Szilágyi Gergely felvétele

A szülőfalu képviselőinek tisztelgése. Balról: Pósa Dénes, Tóth Elemér, Pósa László • Szilágyi Gergely felvétele

Úti- és eseménynapló május 28-ról

Kora reggel kávéivás közben éppen a zilált könyvespolcot bámultam, s a hol innen, hol onnan előbukkanó Mikszáth-műveket kerestem. Van belőle jó néhány, sok régi, s néhány újabb is. Furcsa dolog volt belegondolni, már egy évszázada nincs e világon az írójuk, s vele mintha egy egész régi világ szállt volna sírba. Néhány pillanat múlva már indultam is, **Mikszáth Kálmán** sírjához, a Fiumei úti temetőbe, emlékezni.

Végig a girbe-gurba Gömörön, amelyre kissé morcosan, de végre egy hónap eső után mégis csak rámosolygott a Nap. Első útítársammal, **Orosz Istvánnal**, a rimaszombati *Tompa Mihály Alapiskola* igazgatójával természetesen az iskola a téma, meg a rimaszombatiság, a gömöriség kérdését boncolgattuk. Tényeket és valóságot arról, hogy egyre nehezebb itt, s lassan kalandor az, aki még kibírja. Tények arról, milyen más volt Mikszáth rimaszombati tartózkodása idején ez a vidék, s mennyit változott másfél száz esztendő alatt. Akár ebből is lehetne egy regényt írni, olyan szociográfiai beütésűt, amely ezt a mérhetetlen romlást próbálná összefoglalni. Bizony, Mikszáthi feladat volna ez!

Gömört elhagyva, Fülek vára alatt – melyről szintén írt a várak regéit jól ismerő Mikszáth – a *Palócföld* főszerkesztője, **Mizser Attila** csatlakozott a társasághoz, és **Juhász Dósa János**, aki a rimaszombati sajtót képviseli. Egy kisbusszal indultunk tovább, gondosan átrakva a sírra készített koszorúkat a csomagtérbe. Salgótarjánban **Handó Péter**, a *Palócföld* szerkesztője és kiváló író folyóiratokat, könyveket hozott, s indultunk a Karancs déli oldalán, Nógrád rejtelmes útjain a régi megyeszékhely, Balassagyarmat felé, hogy ott a *Palóc Múzeum* irodalomtörténetét, **Nagy Csillát** felvehessük. Még szinte mindenütt a korteshadjáratok nyomait, plakátok rongyait lehetett látni, meg persze a vizet, a máskor csendesen csordogáló Ipoly féktelen dülását. Görbeországot szinte teljesen végigautóztatva, Vác felé fordultunk a székesfőváros irányába. Budapest szokásos zsidóságával fogadta a messziről érkezőket, csak titkon reméltem, azért leszünk ott néhányan

Virágok Mikszáth Kálmán sírján • Szászi Zoltán felvétele

a sírkertben, akiknek a péntek délelőtti zajlásban mégis fontos a megemlékezés. Meglepetésemre, bő kétszázan várakoztak a sírnál. **Katona Tamás**, jeles történészünk időn és téren átnyúló megbékélést szorgalmazó beszédét hallgattuk, meglepéssel. Ott voltak Szklabonya-Mikszáthfalva, a szülőfalu képviselői, akik egy marék hazai földet is vittek szülőttükre, a *Szlovákiai Magyar Kultúra Múzeuma*, a *Szlovákiai Magyar Írók Társasága*, Rimaszombat város képviselője, a Nagykürtösi járás civil szervezetei, az író nevét viselő ipolyvarbói iskola tanulói és természetesen sok-sok magyarországi, Mikszáth életművét, hagyományait ápoló intézmény is. Jó palócok és egy atyafi is, mégpedig a *Szlovák Kulturális Intézet* munkatársa, aki mégis fontosnak tartotta a jelenlétet. Lehet felemelő a megemlékezés, s míg a sírhoz nem értem, fel sem tűnt, hogy süt a Nap, végre valahára egy hónap után. Még ezt is elintézte volna Mikszáth? Kegyes volt vele a Teremtő, az biztos.

A *Petőfi Irodalmi Múzeum* udvarán tapasztalt vurslihangulat kissé visszahúzta a fennkölt megemlékezés utáni kedvemet. Ha valamivel el lehet rontani egy ilyen megemlékezésnek szánt rendezvénysorozatot, akkor az az idegenforgalmi zsidóvásár volt. Miért van ilyenre szükség? Ezt nem tudni, de ha már valaki halálának a centenáriuma összegyülekezik a nép, akkor ne övön aluli humorral szórakoztassák, ne nézzék az irodalom iránt érdeklődőket teljesen infantilisnak. Hamu rá, ez volt a legfeledhetőbb része a Mikszáth-emléknapnak. Kaphattam némi elégtételt azzal, hogy a *Palócföld* című folyóirat bemutatkozási lehetőséget kapott a PIM-ben. S volt is – nem akármilyen – érdeklődés. Mostanában ugyan nagyon meglepődhet az íróember, ha egy-egy lapbemutatón húszan-harmincan vannak, s a PIM dísztermében mintegy száz igazi érdeklődő hallgatta **Kabdebó** professzor úr rögtönzött kiselőadásait. Utána pedig **Sipos Szilvia**, a Szlovákiai Magyar Kultúra Múzeumának munkatársa szerzőként itt mutathatta be az intézmény frissen megjelent, áttekinthető, szakmailag pontos és hiánypótló, igen jól forgatható kétnyelvű kiadványát, amely Mikszáth Kálmán nyomában járva kalauzolja végig az olvasót az író életének és pályájának helyszínein. Előtte **Karol Wlachovský** és **Szegedy-Maszák Mihály** Mikszáth szlovák fordításköteiről, értelmezéseiről értekeztek, bemutatva a *Tót atyafiak* és a *Jó palócok* új, szlovák fordítását. Csak legyen, aki olvassa!

Aznap csodálatos naplementét, zivatarfelhős Mátrát, csillogó-villogó Ipolyt és zsongó, igazi májusi estét intézett a menyeeieknél Mikszáth Kálmán nekünk, hazafelé utazóknak. Este, otthon megint a könyvespolcra tévedt a tekintetem. Láttam, a *Tót atyafiak*, *Jó palócok* kötet hiányzott. Alvó lányom kezében pihent az esti olvasás után nyitva maradt könyv. *Lapaj*, a híres dudás volt éppen soron.

(Szászi Zoltán)

Pósa Lajosra emlékeztek Nemesradnóton

Nemesradnót Önkormányzata, az Alapiskola és Óvoda, a református egyházközség, valamint a Rákóczi Szövetség Balogvölgyi Helyi Szervezete rendezvénysorozattal emlékezett a magyar gyermekirodalom megteremtőjeként ismert Pósa Lajos születésének 160. évfordulójára.

Április 9-én, pénteken a helyi alapiskola adott helyet a költő-lapszerkesztőről elnevezett szavalóversenynek. Az *Emlékezünk Pósa Lajosra!* címen meghirdetett alkotópályázatra több mint 60 pályamű érkezett. Ezeket a gyülekezeti teremben rendezett kiállításon mutatták be, ahol egyúttal ki is értékelték a versenyt.

Másnap ünnepi istentisztelettel folytatódott az emlékezés. A református templomban Nt. **Orémus Ilona** hirdetett ígét. Itt tekinthették meg az érdeklődők **Gábor Emesének** a Pósa Lajos műveihez készített illusztrációit. Délután a költő szobránál folytatódott az ünnepi emlékezés.

Május 2-án az immár hagyománynak számító *Anyák Napja Ünnepe* zajlott Nemesradnóton. Az emlékezés – mint minden évben eddig – most is a Pósa Lajos édesanyjának a sírjánál kezdődött. **Miko Dávid**, **György Anna** és **György Roland**, Pósa Lajosnak három szép versét mondta el. Őket **Dienes Edit** óvodaigazgató készítette fel.

Június 19-én *Dankó-Pósa-nótadélután*t tartottak a faluban, ily módon is emlékezve-emlékeztetve a nótáíróként is ismert Pósa Lajosra, valamint nótáinak megzenesítőjére, **Dankó Pistára**. Közreműködött **Bordás Zoltán** és népi zenekara Miskolcraól. Dankó nótáit **Lévai Joli** művésznő mellett **Majoros Zsuzsa** és **Virág Gergely** adták elő.

(szerk.)

Az egyik kis díjazott • Pósa Dénes felvétele

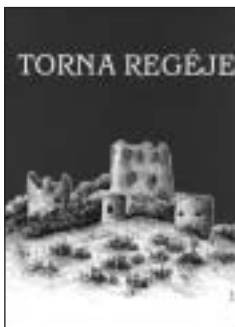

Miko Dávid szaval • Pósa Dénes felvétele

Műemléki beszélgetések (Szerkesztette **Gál-Maklár Zsuzsa, Szabályár Péter**. *Herman Ottó Tudományos Egyesület*, 2009, 200 old.)

A *Tanulmányok a sokszínű örökségvédelemről* alcímet viselő kötetben 13 írás olvasható. Közülük elsősorban **Hajdú Ildikó** *Merre halad a Gótikus út Magyarországon* c. dolgozata érinti régióinkat.

Teleki-Zakariás Sándor: Torna regéje. Történelmi rege öt énekben (Szerkesztette **Juhász Attila**, a szöveget gondozta és a kísérő tanulmányt írta **Magyar Zoltán**, illusztrálta **Szítás Henrietta**. Nyomdai előkészítés: **Koleszár Krisztián**. *Harlequin Quality Kiadó*, Kassa, 2007, 103 old.)

A most közölt munka néprege átdolgozásaként, eredetileg 1908-ban jelent meg a *Felsőmagyarország* c. lapban, s szerzője **Mikszáth Kálmán**-nak ajánlotta. Mint Magyar Zoltán elemző-értékelő tanulmányában olvashatjuk, a szerző számára alighanem **Tompa Mihály** regéi szolgáltak példaként. Az említett kísérőtanulmány szlovák és angol nyelven olvasható, **Szítás Margit**, illetve **Jenigár Ildikó** jóvoltából.

Máté László: Sziliceföld, Sziliceföld... (Magánkiadás. A borítót tervezte **Hascák József**. Készült a *Pont Kft.* Kassa gondozásában. 2009, 159 old.)

Az izléses kiállítású kötetben olvashatunk a tájról, életmódról, szokásokról, egyházakról, iskolákról, önkormányzatról, vadászatról, jeles szülöttekről. A mellékletben a

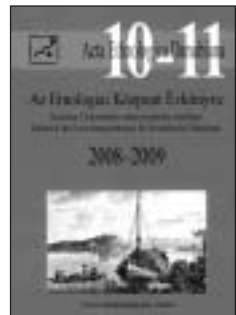
szerző három olyan írása is helyet kapott, amelyek szépírói eszközökkel vallanak személyes élményeiről. A szövegrészt 24 oldalnyi képmelléklet egészíti ki, benne Tichy Kálmán 1911-ben készített felvételeivel. Angol, német és szlovák összefoglaló is található a könyvben. „*Szemérmesen valomiasos, a tényeket szeretettel felmutató, a hazavezető utakat költőien szépnek láttató, tanulságosan őszinte könyvet tartunk a kezünkben.*” – summázza a hátsó borítón a kéziratot lektoráló **Pálfy G. István**.

Magyar Zoltán: Két tornai népi énekes. Tornagörgői és lucskai népdalok, népballadák (Képek: **Jozef Peniaško**, dallamjegyzés: **Gecse Annabella**, technikai szerkesztés **Koleszár Krisztián**. *Galyasági Településszövetség*, Perkupa, 2009, 155 old.)

A *Bevezetést* követően balladák, rabénekek, betyár-, pásztor-, katona- és szerelmi dalok csoportosításban adja közre a gyűjtő a tornagörgői **Krankilla**

János és a lucskai **Bendzsuch József** dalait. A kötetet a dalok mutatója, betűrendes mutató, tájszavak jegyzéke és a felhasznált irodalom egészíti ki.

Acta Ethnologica Danubiana 10-11. (Szerkesztette: **Liszka József**. Munkatárs: **L. Juhász Ilona**. *Fórum Kisebbségkutató Intézet*, Komárom-Somorja, 2008-2009, 288 old.)

Az *Ethnológiai Központ* Évkönyvének legújabb kötetében számos, régióinkat is érintő írás olvasható. **L. Juhász Ilona** *Út*

menti halálhelyjelek Dél-Szlovákiában c. tanulmányában számos gömöri adatot is felsorakoztat, pl. Tornaljáról és Rudnárról. Ugyancsak több gömöri (Durendapuszta, Gernyőpuszta, Kacagópuszta, Rimaszécs, Rozsnyó) illetve nőgrádi (Bozítapuszta) adat található **Simon Attila** *Cseh és szlovák telepések kényszerű migrációja az első bécsi döntés után* című tanulmányában, amely németül olvasható. **Pusko Gábor** *Bolgárkertészek Bejében* címen közöl dolgozatot. **Gecse Annabella** *Az etnikai és társadalmi átrendeződés folyamata egy gömöri falu 20. századi életében* c. könyvről két ismertetés is olvasható, **B. Kovács István** és **Pusko Gábor** tollából.

Torna és Szendrő. Turňa a Szendrő (Szöveg: **Koleszár Krisztián**, képek, szlovák fordítás: **Jozef Peniaško**. Grafikai szerkesztő: **Tóth Viktor**. *Torna Község Önkormányzata*, 2007, 56 számozatlan old.)

A reprezentatív kivitelben, A4-es formátumban megjelent két nyelvű munka a két települést, a bennük fellelhető épített örökséget,

illetve az ott található várakat hivatott bemutatni. A kötetet a felhasznált irodalom egészíti ki.